

PSTET

SOCIAL STUDIES

SOCIAL SCIENCE

PREVIOUS EXAM. PAPER 2013

MODEL PRACTICE PAPER - 6

ਭਾਗ—A ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ (ਦੁ-ਭਾਸ਼ੀਆ)-ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ : 1-30

1. Who said that cognition is in the centre of emotions and moves towards it :
(a) Sketcher & Singer (b) Cannon & Beard
(c) Enkman (d) James & Laurge

2. What among the following alternatives not used to recognise the special needs children ?
(a) social status of parents
(b) anecdote reports
(c) interview of parents (d) pattern of behaviour

3. Which among the following is not similar to proofs of intelligence and heredity effects :
(a) adoption study of other language
(b) similar study
(c) forwarded study (d) clinical study

4. A teacher wants to estimate the creative abilities of her students then she should make :
(a) an organised work which should be completed in fixed timing
(b) an organised work which should be completed on individual speed
(c) under the planning of evaluation flexibility in various open ended works
(d) based on accepted results flexibility in various open ended works

5. Which among the following is a sign of creative approached method ?
(a) Absent of paper, pencil, tests
(b) No evaluation till Senior Secondary Level
(c) Evaluation according to the demand of students
(d) Self Evaluation and Cognition by students

Which among the following cognition process is totally correct and sure the ability :
(a) assimilation (b) to receive again
(c) to provide code (d) chunking

Which statement is based on explanation :
(a) Siddharth got maximum number in mathematics
(b) Sumeer did Science practical before his classmates
(c) Vinita's marks of test was 75% more than her classmates
(d) which sums given to Viva she given 8 right answers out of 10

When creative thinking arises critical thinking is
(a) flexible (b) analytical
(c) misguided (d) new

Before reaching at any end to identify the different alternatives is the what type of personality identification.
(a) Identification of Spread
(b) Identification of Barrier
(c) Identification of Restrictions
(d) Identification of Achievement

1. ਕਿਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਗਿਆਨ (cognition) ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲ ਵੱਧਦਾ ਹੈ ?
 (a) ਸਕੈਚਰ ਅਤੇ ਸਿਗਰ (b) ਕੈਨਨ ਅਤੇ ਬਾਰਡ
 (c) ਐਂਕੰਪੈਨ (d) ਜੇਮਸ ਅਤੇ ਲਾਰਜ
2. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਵਿਕਲਪ ਖਾਸ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ—
 (a) ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਧਰ
 (b) ਹਿਕਾਇਤ (Anecdote) ਰਿਪੋਰਟ
 (c) ਮਾਪਿਆਂ ਦਾ ਇੱਟਰਵਿਊ
 (d) ਵਿਹਾਰ ਮਾਪਨ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ
3. ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੌਂ ਕਿਹੜਾ ਬੁੱਧੀ 'ਤੇ ਵੰਸ਼ਾਨੁਗਤ ਪ੍ਰਾਵ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਸਥਾਤਾਂ ਤੋਂ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਹੈ—
 (a) ਮੰਜੂਗੀ ਲੈ ਕੇ ਦੂਜੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ (Adoption Studies)
 (b) ਜੁੜਵਾਂ ਪੜ੍ਹਾਈ (c) ਉਪਰ ਨੂੰ ਵੱਧਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ
 (d) ਕਲਿਨਿਕਲ ਪੜ੍ਹਾਈ
4. ਇੱਕ ਅਧਿਆਪਕ ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੰਰਚਨਾਤਮਕ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ—
 (a) ਸੰਗਠਿਤ ਕਾਰਜ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ
 (b) ਸੰਗਠਿਤ ਕਾਰਜ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਗਤੀ ਉੱਤੇ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ
 (c) ਮੁਲਾਂਕਣ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਬੁੱਲੇ ਅੰਤ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਵਿੱਚ ਲਚੀਲਾਪਨ
 (d) ਉਮੀਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਬੁੱਲੇ ਅੰਤ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ
5. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸੰਰਚਨਾਤਮਕ ਪਹੁੰਚ-ਵਿਧੀ ਦਾ ਇਕ ਲੱਛਣ ਹੈ—
 (a) ਕਾਗਜ਼-ਪੈਂਸਿਲ ਟੈਸਟਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰੀ
 (b) ਸੀਨੀਅਰ ਸਕੈਂਡਰੀ ਪੱਧਰ ਤਕ ਕੋਈ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ
 (c) ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੀ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਲਾਂਕਣ
 (d) ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਲੋਂ ਸਵੇ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਚਿੱਤਨ
6. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਸੰਗਿਆਨ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਅਤੇ ਯੋਗ ਸੰਗ੍ਰਹੀ ਨੂੰ ਪੰਕਾ ਕਰਦੀ ਹੈ—
 (a) ਆਤਮਸਾਤ ਕਰਨਾ (b) ਦੁਬਾਰਾ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨਾ
 (c) 'ਕੋਡ' ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ (d) ਬਹੁਤਾਤ (chunking)
7. ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੌਂ ਕਿਹੜੀ ਪੱਧਤੀ ਆਧਾਰਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ—
 (a) ਸਿਧਾਰਥ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨੰਬਰ ਹਿਸਾਬ ਵਿੱਚ ਲਏ
 (b) ਸਮਰ ਨੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਆਪਣੇ ਜਮਾਤੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰ ਲਿਆ
 (c) ਵਿਨੀਤਾ ਦੇ ਟੈਸਟ ਦੇ ਨੰਬਰ 75% ਜਮਾਤੀਆਂ ਤੋਂ ਵਾਧੂ ਹਨ
 (d) ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਜੋ ਸਵਾਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਉਸ ਨੇ 10 ਚੌਂ 8 ਦੇ ਸਹੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤੇ
8. ਜਦੋਂ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਸੈਚ ਦੀ ਉਤਪੱਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸੈਚ ਹੈ—
 (a) ਲਚੀਲੀ (b) ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣੀ
 (c) ਬਹਿਕਾਊਣ ਵਾਲੀ (d) ਨਵੀਨ
9. ਕਿਸੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖਰੇ ਵਿਕਲਪਾਂ ਦੀ ਬੇਜ ਕਰਨਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੱਖਸ਼ੀਅਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਹੈ—
 (a) ਫੈਲਾਓ ਦੀ ਪਛਾਣ (b) ਤੁਕਾਵਟ ਦੀ ਪਛਾਣ
 (c) ਰੋਕ ਬੰਦਸ਼ ਦੀ ਪਛਾਣ (d) ਪਾਪਤੀ ਦੀ ਪਛਾਣ

Adda247

Test Prime

ALL EXAMS, ONE SUBSCRIPTION

1,00,000+
Mock Tests

Personalised
Report Card

Unlimited
Re-Attempt

600+
Exam Covered

25,000+ Previous
Year Papers

500%
Refund

ATTEMPT FREE MOCK NOW

PSTET Previous Paper June 2013 (Paper - II) Social Studies / Social Science (82)

10. Which among the following is not a sign of education process :

- Education takes birth only through preaching
- Education is a continue process
- Education is based on aims
- Education is life long process

11. Braille is used to aim on study, which among the following sense is used to study through Braille.

- Vision
- Smell
- Hearing
- Taste

12. In the theory of intelligence who criticize the multi intelligence.

- Harward Gardner
- David Westler
- Robert Stainburg
- Alfred Binnet

13. Formative Evaluation did not present well through :

- Assignment
- Discussion
- Annual Test
- Group work

14. Which among the following alternatives is a sign of progressive education :

- Flexible sitting place
- Continue Evaluation
- Lessons centred teaching
- Emphasis on presentation of test

15. Identification of learner with learning disability. Which the among the following can not directly related to learner

- lack of coordination of hand and eye
- hyper active
- poor writing ability
- lacking memory

16. Motivation is important in learning because it :

- helps to sharp the memory of learner
- helps to differentiate in new education and in old education
- helps to think various direction to learner
- it helps to create interest in learning

17. Which is the cause of down syndrome among the following:

- physical injury
- unnatural chromosome
- face to X-rays
- external social aspect

18. What is the adequate definition of language relation pre-estimation :

- each thinking is different from language categories
- language categories is result of thoughts of individual
- each thinking starts from language category
- eaching thinking goes to language ability

19. A test is valid :

- a teacher did not favour anyones
- he measures that which he promise to measure
- adequate result on time
- no favour in culture

20. Which is truth among following :

- emotions increase our education
- emotion takes education in nature
- emotions don't effect the education
- emotions increase in our nature of education

10. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਲੱਭਣ ਨਹੀਂ ਹੈ—

- ਸਿੱਖਿਆ ਸਿਰਫ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਜਨਮ ਲੈਂਦੀ ਹੈ
- ਸਿੱਖਿਆ ਇੱਕ ਨਿਰੰਤਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ
- ਸਿੱਖਿਆ ਉਪਦੇਸ਼ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ
- ਸਿੱਖਿਆ ਜੀਵਨ-ਕਾਲੀਨ (life long) ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਇੰਦਰੀ ਬੋਲ ਰਾਹੀਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

11. ਬੋਲ (Braille) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੜ੍ਹਨ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ—

- ਟਿਸ਼ਟੀ
- ਸੁਘਣਾ
- ਸ਼ਟਨਾ
- ਸਵਾਦ ਰਾਹੀਂ

12. 'ਬੁੱਧੀ' ਦੇ ਸਿਆਤ ਵਿੱਚ ਕੌਣ 'ਬਹੁ-ਬੁੱਧੀ' ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ—

- ਹਾਵਡ ਗਾਡਨਰ
- ਡੈਵਿਡ ਵੇਸਲਰ
- ਰੈਬਟ ਸਟੇਨਬਰਗ
- ਅਲਫ੍ਰੈਂਡ ਬੀਨੇਟ

13. ਫਰਮੈਟਿਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਿਸ ਰਾਹੀਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧਿਆ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ.....

- ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਕੰਮ (Assignment)
- ਵਿਚਾਰ-ਚਰਚਾ
- ਸਲਾਨਾ-ਟੈਸਟ (test)
- ਮਿਲ-ਜੁਲ ਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਕਾਰਜ

14. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਵਿਕਲਪ 'ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ਾਲੀ ਵਿੱਦਿਆ' ਦਾ ਲੱਭਣ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ.....

- ਬੋਠਣ ਦੀ ਲਚੀਲੀ ਵਿਵਸਥਾ
- ਲਗਾਤਾਰ ਮੁਲਾਂਕਣ
- ਪਾਠ-ਕੇਂਦਰਿਤ ਅਧਿਆਪਨ
- ਟੈਸਟ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਉੱਤੇ ਜ਼ਰੂਰ

15. ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਅਧੋਗਤਾ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਕਦਾ—

- ਹੱਥ-ਅੱਖ ਤਾਲਮੇਲ ਦੀ ਕਮੀ
- ਅਤਿ-ਕਿਰਿਆਕੀਲ (Hyper Active)
- ਮਾੜਾ ਲਿਖਣਾ (Poor Writing Ability)
- ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕਮੀ

16. ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰਤਸਾਹਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ

- ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਯਾਦਦਾਸ਼ਤ ਨੂੰ ਤਿੱਖਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ
- ਨਵੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਿਰਜਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ
- ਇਹ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ
- ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ

17. ਡਾਊਨ ਸਿੱਕੋਡ (Down Syndrome) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸ ਵਜੋਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ—

- ਸਰੀਰਿਕ ਸੱਟ
- ਗੁਣ-ਸੁਤਰ ਅਸੁਭਾਵਿਕਤਾ
- X-ਕਿਰਣਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ
- ਬਾਹਰੀ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖ

18. 'ਭਾਸ਼ਾਈ ਸੰਬੰਧਤ ਪੁਰਵ ਅਨੁਮਾਨ' ਦੀ ਸਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕੀ ਹੈ—

- ਹਰ ਇੱਕ ਸੋਚ, ਭਾਸ਼ਾਈ ਸ੍ਰੋਟੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
- ਭਾਸ਼ਾਈ ਸ੍ਰੋਟੀਆਂ, ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਨਿਜੀ ਸੋਚਾਂ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ
- ਹਰ ਇੱਕ ਸੋਚ, ਭਾਸ਼ਾਈ ਸ੍ਰੋਟੀਆਂ ਤੋਂ ਤੇਅ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
- ਹਰ ਇੱਕ ਸੋਚ, ਭਾਸ਼ਾਈ ਯੋਗਤਾ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ

19. ਇੱਕ ਟੈਸਟ (test) ਮੰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਜੇਕਰ

- ਉਸ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਵਲੋਂ ਪੱਖ-ਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੈ
- ਉਹੀ ਮਾਪਦਾ ਹੈ ਜੇ ਉਹ ਮਾਪਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ
- ਸਮੇਂ ਉੱਤੇ ਯੋਗ ਨਤੀਜਾ
- ਉਸ ਵਿੱਚ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪੱਖ-ਪਾਤ ਨਾ ਹੋਵੇ

20. ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸੱਚ ਹੈ—

- ਭਾਵ ਸਾਡੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦੇ ਹਨ
- ਭਾਵ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸੁਭਾਅ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ
- ਭਾਵ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਪੜਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ
- ਭਾਵ ਸਾਡੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਪੱਕੇ-ਪਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦਾ ਹੈ

PSTET Previous Paper June 2013 (Paper – II) Social Studies / Social Science (83)

21. Gilligan presented the alternative moral development principle of Kohlberg
 (a) morality of look after
 (b) nutrition
 (c) dependence on each other
 (d) morality of love

22. Children have more knowledge of uses of mobiles than their parents so now parents depends on their children to use the new mobile. Which is situation is this :
 (a) forward socialization
 (b) backward socialization
 (c) primary socialization
 (d) known socialization

23. Rohit has failed in examination and he is making the excuses. It is example of :
 (a) self actualisation (b) nature to increase himself
 (c) self control (d) self efficiency

24. Students of 8th Class organized the United National Assembly programme it is an example of :
 (a) scaffolding (b) established cognition
 (c) training from classmate
 (d) learning told by teacher

25. Development has four principle which are fixed and true at any stage of development. Which is not among the following :
 (a) happening of estimation is a stone way in development
 (b) different stages of development of children
 (c) growth and development are equal in every situation
 (d) heredity and nature both effects the development

26. As a social agent who is taking the role of family ?
 (a) teacher (b) peer group
 (c) neighbour (d) society

27. For the preparation of any test the first step is
 (a) decision about length of test
 (b) identification of aims of education
 (c) choose the test material
 (d) decision of total marks of test

28. What is called is on knowledge from the general knowledge of children :
 (a) area of estimation of development
 (b) sensory motor nature
 (c) free morality (d) personal languages

29. Which statement is right among the following :
 (a) socialization didn't effect the individual development
 (b) there is similarity in civilization inspite of these there is a lots of discrimination in society
 (c) as a result of successful society there is similarity in society is result of good socialization
 (d) in India socialization processing of girls and boys are same

30. Which is among the following is called right for the internal motivation
 (a) it decreases the reward
 (b) it increases when reward is given
 (c) there is no place of rewards
 (d) there is place of rewards but it depends on self respect that how your motivation changes

21. 'ਕੈਲਬਰਗ' ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵਿਕਲਪ 'ਗਿੱਲੀਗਨ' ਨੇ ਪ੍ਰਸੁਤ ਕੀਤਾ ਹੈ—
 (a) ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਨੈਤਿਕਤਾ (b) ਪੋਸ਼ਕਤਾ
 (c) ਇੱਕ-ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ (d) ਪਿਆਰ ਦੀ ਨੈਤਿਕਤਾ

22. ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਮਾ-ਪਿਅਦਿ ਨਾਲੋਂ ਮੇਬਾਸੀਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਝ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਅਦ ਨਵੇਂ ਮੇਬਾਸੀਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਮਾਪੇ ਬੱਚਿਆਂ 'ਤੇ ਵੱਧ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਕਿਹੜੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ—
 (a) ਅੱਗੇ ਵੱਧਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਜੀਕਰਣ
 (b) ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲਾ ਸਮਾਜੀਕਰਣ
 (c) ਪ੍ਰਾਬਿੰਨ ਸਮਾਜੀਕਰਣ (d) ਗੈਰ-ਸਮਾਜੀਕਰਣ

23. ਰੋਹਿਤ ਪੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਬਹਾਨੇ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ—
 (a) ਸਵੈ-ਪਾਰਣਾ
 (b) ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ (ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ) ਦਾ ਸੁਭਾਅ
 (c) ਸਵੈ-ਨਿਯੰਤਰਣ (self-control)
 (d) ਸਵੈ-ਗੁਣ (self efficiency)

24. ਅੱਠਵੀਂ ਜਾਤ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਘ ਸਭਾ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਕਿਸ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ—
 (a) ਚੁਲਹਾ (Scaffolding) (b) ਸਥਾਪਤ ਸੰਗਾਨ
 (c) ਸਾਬੀ ਤੋਂ ਸਿਖਲਾਈ (d) ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਸੱਸਿਆ ਉਪਾਗਮ

25. ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਅਸੂਲ ਹਨ ਜੋ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੜਾ ਵਿੱਚ ਪੱਕੇ-ਸੱਚੇ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ—
 (a) ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਾਨ ਦੇ ਤਗੀਕੇ ਦਾ ਵਾਪਰਨਾ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਮੀਲ ਪੱਧਰ ਹੈ
 (b) ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਧਰ
 (c) ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਉੱਨੱਤੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਹਰ ਇਕ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਇਕ ਸਮਾਨ ਹੈ
 (d) ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਵੰਨਸ਼ਾਨੁਗਤ ਤੇ ਪਾਕਿਰਤੀ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ

26. ਸਮਾਜਿਕ ਏਜੰਟ ਵਜੋਂ ਪਹਿਵਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿੱਚ ਕੌਣ ਪਹਿਵਾਰ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ—
 (a) ਅਧਿਆਪਕ (b) ਸਾਬੀ ਸਮੂਹ
 (c) ਪੱਤੇਸੀ (d) ਸਮਾਜ

27. ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਂਚ-ਟੈਂਸਟ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਹੈ—
 (a) ਟੈਂਸਟ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਵਾਰੇ ਨਿਰਣੇ
 (b) ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ
 (c) ਟੈਂਸਟ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਚੁਣਨਾ (d) ਟੈਂਸਟ ਦੇ ਕੁੱਲ ਨੰਬਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਣੇ

28. ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ—
 (a) ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਖੇਤਰ
 (b) ਸੰਵੇਦੀ-ਚਾਲਕ ਸੁਭਾਅ
 (c) ਆਜ਼ਾਦ ਨੈਤਿਕਤਾ (d) ਨਿਜੀ-ਬੋਲੀ

29. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਦਲੀਲ ਠੀਕ ਹੈ—
 (a) ਸਮਾਜੀਕਰਣ ਨਿੱਜੀ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ
 (b) ਸਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸਮਰੂਪਤਾ ਹੈ ਫਿਰ ਵੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਮੱਤਭੇਦ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਕਾਇਦਾ ਕੀ ਹੈ
 (c) ਸਫਲ ਸਮਾਜੀਕਰਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇਕ-ਰੂਪਤਾ ਹੀ ਚੰਗੇ ਸਮਾਜੀਕਰਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ
 (d) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੁੰਡੇ ਤੇ ਕੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜੀਕਰਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਮਾਨ ਹੈ

30. ਅੰਤਰਗ-ਪ੍ਰਤਸ਼ਾਹਨ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ—
 (a) ਇਨਾਮ ਇਸ ਨੂੰ ਘਟਾਉਂਦਾ ਹੈ
 (b) ਇਹ ਵੱਧਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ
 (c) ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਨਾਮਾਂ ਦੀ ਗੁਜਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ
 (d) ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਨਾਮਾਂ ਦੀ ਗੁਜਾਇਸ਼ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਆਤਮ ਸੰਨਮਾਨ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਤੁਹਾਡਾ ਪ੍ਰਤਸ਼ਾਹਨ ਬਦਲਦਾ ਹੈ

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ-ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ: 31-60

ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਕਾਹਿਂ ਸਤਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਇੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :—ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 31 ਤੋਂ 37

“ਪੜ ਜੀ ਬਾਰ ਬਾਰ ਅਵਤਰੇ

ਹਰਨਾਖਸ਼ ਨਹੀਂ ਮਰੇ

ਹਰ ਦਿਨੁੰ ਆਪਣਾ ਮੰਦਰ ਸਾਜੇ ਆਪਣਾ ਦਿਉਤਾ ਘੜੇ

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਪਧਾਰੇ ਤੋੜ ਤਾੜ ਸਭ ਧਰੇ

ਨਵੇਂ ਬ੍ਰਹਮ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਬੰਦਨਾ ਕਰੇ

ਹਰਨਾਖਸ਼ ਨਹੀਂ ਮਰੇ

ਸਰਘੀ ਦਾ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸੰਝ ਨੂੰ ਹਰਨਾਖਸ਼ ਬਣ ਜਾਵੇ

ਸੰਝ ਨਜ਼ਰ ਨੂੰ ਰੂਪ ਫੜਰ ਦਾ ਚੁਗ ਮੇਲਾ ਦਿਸ ਆਵੇ

ਆਪਣਾ ਹੀ ਸਾਹ ਆਪਣੇ ਹੀ ਰਾਹ ਦੀ ਮੂਲ ਨਾਂ ਹਾਮੀ ਭਰੇ

ਹਰਨਾਖਸ਼ ਨਹੀਂ ਮਰੇ

ਅੱਜ ਤਾਂ ਪਿਤਾ ਸੰਘਾਰਣ ਪੜ ਜੀ ਪਾਸ ਮੇਰੇ ਤੁਰ ਆਏ

ਕੱਲ ਉੱਕਰ ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਬਣਨਗੇ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਜਾਏ

ਇਹ ਹੇਤੂ ਇਕ ਮੁਸਕਣ ਕੱਲ ਨੂੰ ਇਹ ਅਰਪਣ ਕਰੇ

ਪੜ ਜੀ ਬਾਰ-ਬਾਰ ਅਵਤਰੇ

ਹਰਨਾਖਸ਼ ਨਹੀਂ ਮਰੇ”

31. ‘ਅਵਤਰੇ’ ਬਾਬੇ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?

(a) ਸੰਘਾਰ	(b) ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਿਆ
(c) ਮਰ ਜਾਣਾ	(d) ਨਾਸ਼ ਕਰਨਾ

32. ਕਾਹਿਂ ਸਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਵੇਰੇ ਦਾ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਕੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ?

(a) ਮਾੜਾ ਪੁੱਤਰ	(b) ਸਿਵ
(c) ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ	(d) ਹਰਨਾਖਸ਼

33. ‘ਸਰਘੀ’ ਦਿਨ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ?

(a) ਸਵੇਰ	(b) ਸ਼ਾਮ
(c) ਰਾਤ	(d) ਦੁਪਹਿਰ

34. ‘ਹੇਤੂ’ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪੜੀਕ ਹਨ ?

(a) ਖੜੇ	(b) ਦੁਖ
(c) ਖੁਸ਼ੀ	(d) ਸਵੇਰ

35. ਹਰਨਾਖਸ਼ ਤੇ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਕੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਸੀ ?

(a) ਦਾਦੇ-ਪੇਠੇ	(b) ਪਿਟ੍ਠਿ-ਪੁੱਤਰ
(c) ਭਾਗ-ਭਾਗ	(d) ਚਾਚਾ-ਭਾਤੀਜਾ

36. ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਹਿਂ ਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ‘ਮਰੇ’ ਬਾਬੇ ਕਿੰਨੀ ਬਾਰ ਪ੍ਰੈਗ ਹੋਇਆ ਹੈ ?

(a) ਦੋ	(b) ਇਕ
(c) ਚਾਰ	(d) ਪੰਜ

17. ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਹਿਂ ਸਤਰਾਂ ਦਾ ਕਥਾ ਕੌਣ ਹੈ ?

(a) ਭਾਈ ਭੀਰ ਸਿੰਘ	(b) ਪੁਰਨ ਸਿੰਘ
(c) ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ	(d) ਹਰਿਭਜਨ ਸਿੰਘ

ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਪੈਕੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਇੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :—ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 38 ਤੋਂ 45

ਦੂਜੀ ਪੀਂਡੀ ਪੈਕੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ ਅਤੇ ਇੱਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਦਿਓ :—ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 38 ਤੋਂ 45

ਦੂਜੀ ਪੀਂਡੀ ਕੀ ਬਾਹੁੰ ਸੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਨੇ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਵਾਲੀ ਗਲੀ ਦੀ ਸੁਕੀ ਤੇ

ਕੀਨੀ ਕੀ ਬਾਹੁੰ ਆ ਕੀ ਹੋਵੇ ਲਈ, ਨੇਂਕੀ ਨੂੰ ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹੱਥ ਪੈਣ ਲਈ

ਕਿਹਾ। ਉਹ ਇਉਂ ਗਲਾਸ ਸੂਕ ਕੀ ਬਾਹੁੰ ਲੈ ਆਇਆ ਤੇ ਦੌਕੇ ‘ਚ ਭਾਂਡੇ

ਮਾੜਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਰੱਖਣ ਪਿਛੇ ਹੱਥ ਧੋ ਕੇ ਪਰਤ ਆਇਆ। ਉਹ ਦੇ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਮਿਟ ਵੀ ਭਾਰੂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ।

“ਲੇ ਹੁਣ ਮਨ-ਚਿੱਤ ਇਕਾਰਾਰ ਕਰਕੇ ਸੁਣ।” ਬਾਪੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੁਝ ਪੁਗਾਣੇ ਅਭਬਾਰ, ਕੁਝ ਹੱਥ ਨਾਲ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਕਾਗਜ਼ ਤੇ ਇੱਕ ਪੇਥੀ ਕੌਂਢ ਕੇ ਆਸਣ ਉੱਤੇ ਰੱਖ ਲਈ ਸੀ। ਉੱਧਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਬੋਲੇ, “ਇਹ ਸਾਰੇ ਅਭਬਾਰ ਤੇ ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮਤੇ, ਮੈਂ ਜੇਤੇ ਦੇ ਮੌਰਚੇ ਵੇਲੇ ਦੇ ਸਾਂਭੇ ਹੋਏ ਐ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਰਚੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਹਾਲ ਦਰਜ ਐ। ਤੂੰ ਜਦੋਂ ਇਮਤਿਹਾਨ ਦੇ ਲਈਆਂ, ਫੇਰ ਇਹ ਪੜ੍ਹ ਲਈ। ਫਿਲਹਾਲ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਅੱਜ ਜ਼ਬਾਨੀ ਸੁਣਾ ਦਿਨੈ।”

ਕੁਝ ਰੁਕ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਆਪਣੇ ਖੱਦਰ ਦੇ ਪਰਨੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮੂੰਹ ਪ੍ਰੂਫਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਪੱਵਿਤਰ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਇਹ ਵਾਰਤਾ ਸੁਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਣ। ਫੇਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੁਭਾਅ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੱਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ, ਬੜੇ ਨਵੇਂ ਨਾਲ ਤੇ ਰਸ ਨਾਲ ਸੁਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ।

“ਜੇਤੇ ਦਾ ਮੌਰਚਾ ਕੋਈ ਦੋ ਸਾਲ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਅਗਸਤ 1923 ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰੰਗਸਰ ਵਿਖੇ ਜਿਹੜਾ ਅਖੰਡ ਪਾਠ, ਹਕਾਮਾਂ ਦੀ ਮੂਰਖਤਾ ਕਰਕੇ ਪੰਡਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਹਨੇ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਰੋਸ਼ ਤੇ ਜੋਸ਼ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਪੁਰਾਮਨ ਸਤਿਆਗ੍ਰਹੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਪੱਚੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਜੱਥਾ ਜੇਤੋਂ ਪਾਠ ਰੱਖਣ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਆਇਆ ਪਰ ਮੌਰਚੇ ਵਾਸਤੇ ਪੱਚੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਜੱਥਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ 15 ਸਤੰਬਰ ਨੂੰ ਜੇਤੋਂ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਪੱਚੀ-ਪੱਚੀ ਦੋ ਜੱਥੇ ਲਗਾਤਾਰ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ।”

ਜਿਹੜੇ ਇਹ ਪੱਚੀ-ਪੱਚੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦੋ ਜੱਥੇ ਆਉਂਦੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬੜੇ ਤਸੀਹੇ ਝੱਲੇ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜੇਤੋਂ ਜਿਸ ਥਾਂ ਉੱਤੇ ਕੈਦ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਨਰਕ-ਕੰਡ ਵਰਗੀ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਕਈ ਵਾਗੀ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਜਾਣਾ ਪਿਆ—ਇਹਦੀ ਵਾਰਤਾ ਤੈਨੂੰ ਬੜੀ ਬਹੁਤ ਸੁਣਾਈ ਹੋਈ ਐ। ਜਦੋਂ ਉੱਥੇ ਪੱਚੀ-ਪੱਚੀ ਦੋ ਤਿੰਨ ਜੱਥੇ ‘ਕਠੇ ਹੋ ਜਾਏ’ ਤਿੰਨ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਤੁੜ ਕੇ ਬਾਵਲਕਾਂਟੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਥਾਂ ਇੱਥੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤੀ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ। ਉਥੇ ਰਿਆਸਤ ਨਾਭਾ ਦਾ ਰਾਜ ਐ, ਹੁਣ ਵੀ, ਪਰ ਹੈ ਰਿਆਸਤ ਦੀ ਦੱਖਣੀ ਹੱਦ ਈ। ਤਿੰਨ ਜੱਥੇ ‘ਕਠੇ ਹੋਣ ਤਾਈ’ ਪਹਿਲੇ ਤੇ ਦੂਜੇ ਜੱਥੇ ਨੂੰ ਕਈ-ਕਈ ਹਫਤੇ ਜੇਤੇ ਦੇ ਉਸ ਨਰਕ-ਕੰਡ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਪੈਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਤਸੀਹੇ ਝੱਲੇ ਪੈਂਦੇ ਸੀ।

ਜਿਹੜੇ ਪੰਜ ਸੌ ਸਿੰਘਾਂ ਦੋ ਸ਼ਹੀਦੀ ਜੱਥੇ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਣੈ ਉਹ 9 ਫਰਵਰੀ 1924 ਨੂੰ, ਜੱਥੇਦਾਰ ਉਧਮ ਸਿੱਖ ਨਾਗੋਕੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੋਂ ਚੱਲਿਆ ਸੀ ਪਰ ਉਧਮ ਸਿੱਘ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਈਂਗਿਲਾਂ ਗਿਰਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਜੱਥੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਭਾਈ ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੱਘ ਤੇ ਸ. ਜਗਤ ਸਿੱਘ ‘ਮੀਤ’ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ।

38. ਸ਼ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਪੁਰਾਮਨ ਸੱਤਿਆਗ੍ਰਹੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸ ਲਈ ਕੀਤਾ ?

(a) ਜੇਤੋਂ ਜਾਣ ਲਈ	(b) 1923 ਵਿੱਚ ਜੇਤੋਂ ਜਾਣ ਲਈ
(c) ਖੰਡਿਤ ਹੋਏ ਪਾਠ ਲਈ	(d) ਦੋ ਸਾਲ ਜੇਤੋਂ ਜਾਣ ਲਈ

39. ਜੱਥੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਏ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਥਾਂ ‘ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?

(a) ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ	(b) ਬਾਵਲਕਾਂਟੀ ਵਿੱਚ
(c) ਨਾਭਾ ਰਿਆਸਤ ਵਿੱਚ	(d) ਰਿਆਸਤ ਦੀ ਦੱਖਣੀ ਹੱਦ ਵਿੱਚ

40. ਨਾਗੋਕੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰੋਂ ਕੌਣ ਚੱਲਿਆ ਸੀ ?

(a) ਭਾਈ ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੱਘ	(b) ਸ. ਜਗਤ ਸਿੱਘ ‘ਮੀਤ’
(c) ਨਾਗੋਕੇ	(d) ਉਧਮ ਸਿੱਘ

PSTET Previous Paper June 2013 (Paper - II) Social Studies / Social Science (85)

41. "ਲੈ ਚੁਣ ਮਨ-ਚਿੱਤ ਇਕਾਗਰ ਕਰਕੇ ਸੁਣ।" ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਕੌਣ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ?

- ਬਾਪੂ ਜੀ ਨੂੰ
- ਨੂੰ ਕਿਹਾ
- ਉਧਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ
- ਭਾਈ ਸੁਲਤਾਨ ਸਿੰਘ ਬਾਪੂ ਜੀ ਨੂੰ

42. ਜੈਤੇ ਪਾਠ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਿਨੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਜੱਥਾ ਗਿਆ ਸੀ ?

- 100 ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਜੱਥਾ
- 150 ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਜੱਥਾ
- 200 ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਜੱਥਾ
- 25 ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਜੱਥਾ

43. ਕਿਹੜੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਅਖੰਡ-ਪਾਠ ਖੰਡਿਤ ਹੋਇਆ ?

- ਜੈਤੇ ਵਿਖੇ
- ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ
- ਗੰਗਾਸਰ ਵਿਖੇ
- ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ

44. ਬਾਪੂ ਜੀ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਗੜ੍ਹਵੀ ਕਿਸ ਨਾਲ ਚੁੱਕੀ ?

- ਤੌਲੀਏ ਨਾਲ
- ਕਪੜੇ ਨਾਲ
- ਪੇਣੇ ਨਾਲ
- ਪਰਨੇ ਨਾਲ

45. ਜੈਤੇ ਵਿੱਚ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਸੀ ?

- ਪਾਣੀ ਦੇ ਕੁੰਡ ਵਰਗੀ
- ਹਵਨ-ਕੁੰਡ ਵਰਗੀ
- ਨਰਕ-ਕੁੰਡ ਵਰਗੀ
- ਜਲ-ਕੁੰਡ ਵਰਗੀ

46. ਸ਼ੁੱਧ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਗਿਆਨ ਲਈ 'ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ-ਅਧਿਆਪਨ' (Remedial Teaching) ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਮੰਗ —

- ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁੱਧ ਸ਼ਬਦ ਲਿਖਣ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ
- ਕਠਿਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਲਈ ਬੋਲ-ਲਿਖਤ ਹੋਵੇ
- ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੇ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਾਲ (Gaps) ਪਾਇਆ ਜਾਵੇ
- ਅੱਖਾਂ ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਬਨਾਵਟ ਬਾਰੇ ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇ

47. ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਤਰ-ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ —

- ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ
- ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪੜ੍ਹਾਈ ਆਸਾਨ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ
- ਬੱਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਮਦਦਗਾਰ
- ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ

48. ਪਾਠ ਦਾ ਜਾਣਿਲ ਅਰਥ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਲਈ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਹਾਇਕ ਹੈ —

- ਉੱਚੀ ਪੜ੍ਹਨਾ
- ਚੁਪ-ਚਾਪ ਪੜ੍ਹਨਾ
- ਕੁਕ-ਕੁਕ ਕੇ ਪੜ੍ਹਨਾ
- ਵਿਸਤਾਰ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨਾ

49. ਸਮਾਜਿਕ ਵਰਤਾਰੇ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਤਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ —

- ਸਕਿਨਰ
- ਚੌਮਸਕੀ
- ਪਿਗਟੇ
- ਵਾਈਗੋਟਸਕੀ

50. ਬੈਲ ਲਿਖਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ —

- ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਦੀ ਸੁਣਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਪਰਖਣ ਲਈ
- ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਭੂਲਾਂ ਲੱਭਣ ਲਈ
- ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਦੀ ਲਿਖਣ-ਗਠੀ ਪਰਖਣ ਲਈ
- ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਦੀ ਲਿਖਾਈ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ

51. ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਕੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ —

- ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਵਰਣ ਦੇਣਾ
- ਸਹੀ ਰੂਪ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣਾ
- ਸਾਧਾਰਣ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗਲਤੀ ਠੀਕ ਕਰਨਾ
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਨਾਨਾ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨਾ

52. ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਰੰਭਿਕ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ —

- ਸਾਹਿਤ ਰਾਹੀਂ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਗਿਆਨ ਦੇਣਾ
- ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਉਣਾ
- ਸਾਹਿਤ ਲਈ ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁਚੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨਾ
- ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸੋਚ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ

53. ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕੋਗਬਾਲਾ ਦਾ ਪ੍ਰੈਂਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਿਸ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ —

- ਸਾਧਾਰਣ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਲਈ
- ਭਾਸ਼ਾ ਪਾਠਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨ ਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ
- ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਲੱਭਣ ਤੇ ਠੀਕ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ
- ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ, ਕੰਮ ਦਾ ਥੋੜਾ ਘਟਾਉਂਦੀ ਹੈ

54. ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ —

- ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਗਿਆਨ
- ਪੁਨੀ ਵਿਗਿਆਨ
- ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ
- ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਗਿਆਨ

55. ਉਪ-ਭਾਸ਼ਾ, ਜਾਤੀ-ਭਾਸ਼ਾ, ਮਿਲੀ-ਜੁਲੀ ਤੇ ਅੱਖੁੱਧ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਹਨ —

- ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧੀਆਂ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ
- ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਘੱਟ
- ਬਹੁਤ ਛੋਟੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ
- ਵਿਹਾਰ ਵਜੋਂ ਸਮਾਨ ਪਰਿਮਾਪ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ

56. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਵਿਚਾਰ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਹੈ —

- ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਨਾਂ ਕੋਈ ਹੋਂਦ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ
- ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਜੁਬਾਨੀ ਹੀ ਹੋਵੇ
- ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਇੱਕੋ ਹੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ
- ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਕਿਸੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਤੇ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਕੋਈ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਹੀਂ

57. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ 'ਸਿਖਿਆ' ਵਿੱਚ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ —

'ਭਾਸ਼ਾ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਬਾਕੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਕਰ ਦੇਵਾਂਗੇ'

- ਭਾਸ਼ਾ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
- ਭਾਸ਼ਾ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ
- ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹਾਈਆਂ ਜਾਣ
- ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਮਾਤਰ-ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ

58. ਭਾਸ਼ਾ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਅਧਿਆਪਕ ਕਿਸ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਦੇਵੇ —

- ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ 'ਤੇ
- ਭਾਸ਼ਾ-ਪਰਖ 'ਤੇ
- ਭਾਸ਼ਾ ਵਰਤਣ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ
- ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੇ 'ਘਰ ਦੇ ਕੰਮ' 'ਤੇ

PSTET Previous Paper June 2013 (Paper - II) Social Studies / Social Science (86)

59. 'ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸੈਟ ਦੇ ਭੇਰ ਤੇ ਵਰਤਣ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ—

- (a) ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਸ੍ਤੇਣ ਲਈ ਜੁਥਾਨੀ ਰੂਪ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ
- (b) ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਸ੍ਤੇਣ ਲਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਲਿਖਿਤ ਰੂਪ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ
- (c) ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਣਾ
- (d) ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸਮਝਣ ਲਈ ਵਰਤਣਾ

60. ਤੌਸੀਂ ਜਮਾਤ ਦੀ ਅਧਿਆਪਿਕਾ ਨੇ ਪਾਠ-ਪ੍ਰਸਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੇ ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਕਹਣੀ ਪੜ੍ਹੀ। ਉਹ ਅਗਲੇ ਚਰਣ ਵਿੱਚ ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੀ ਪੁੱਛੇਗੇ—

- (a) ਕਹਾਣੀ ਵਿਚਲੀ ਸਿਖਿਆ ਬਾਰੇ
- (b) ਕਠਿਨ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਓ
- (c) ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਤੱਤ/ਸਾਰ ਕੀ ਸੀ
- (d) ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੀ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਸਦਾ ਕੀਆਂਦ ਮਾਣਿਆ

English Language : (Question Number 61 to 90)

Passage 1 : Please read the passage carefully and answer the questions 61 to 68

In his death, my father, Glenn Vernon Martin, did something he could not do in life. He brought out family together. After he died at age 83, many of his friends told me how much he loved him—how generous he was, how outgoing, how funny, how caring. I was surprised at these descriptions. During my teenage years, there was little said to me that was not criticism. I remember him as angry. But now, ten years after his death, I recall events that seem to contradict my memory of him. When I was 16, he handed down to me the family's 1957 Chevy. Neither one of us knew at the time that it was the coolest car anyone my age could have. When I was in the third grade he proudly accompanied me to the school tumbling contest where I won the first prize. One day, while I was in single digits, he suggested we play catch in the front yard. This offer to spend time together was so anomalous that I didn't quite understand what I was supposed to do.

When I graduated from high school, my father offered to buy me a tuxedo, I refused because my father always shunned gifts. I felt with my refusal, that somehow in a convoluted, perverse logic, I was being a good son. I wish now that I could have let him buy a tuxedo, let him be a dad.

61. "..... I recall events that seem to contradict my memory of him." (Paragraph 2) Here, the word 'contradict' implies that :

- (a) The author could not recall the memory of his father earlier.
- (b) The author did not know his father in the teenage years.
- (c) The author remembers a completely different side to his father now.
- (d) The author can now recall events that strengthen his earlier memories.

62. "I didn't quite understand what I was supposed to do." (Paragraph 2) The author felt this way because :

- (a) He secretly wished that his father would leave him alone.
- (b) His father was an anomalous figure.
- (c) His father's offer to spend time together was said in a confusing manner.
- (d) His father rarely played catch with him.

63. Why did the author refuse his father's offer to buy him a tuxedo ?

- (a) He did not need a tuxedo
- (b) He wanted to be liked by his father
- (c) He did not want to be like his father
- (d) He thought it was too expensive a gift

64. In this death, my father, Glenn Vernon Martin, did something he could not do in his life. He brought our family together. This means that :

- (a) After Mr. Glenn Martin's death, the family did something he could not do in his life.
- (b) Mr. Glenn Martin did not do much while he was alive.
- (c) The author's family continued to live together after Mr. Glenn Martin's death.
- (d) Before Mr. Glenn Martin's death, the family members were not very close to each other.

65. Which of the following sentences uses the word 'convoluted' (Paragraph 2) correctly ?

- (a) The students were unable to follow the teacher's convoluted explanation.
- (b) An ordinary notebook has convoluted lines on either side.
- (c) Light rays become convoluted in water.
- (d) The samosas were fried in convoluted oil.

66. Which one of the following words can be used as a 'description' word ? (Paragraph 2)

(a) He	(b) Case
(b) Wooden	(d) During

67. "One day, while I was in single digits...." (Paragraph 2) What does 'single digits' mean here ?

- (a) The author was less than ten years old.
- (b) The author was unmarried, and therefore, single.
- (c) The author did not have anyone to play with.
- (d) The author was doing his mathematics homework.

68. "During my teenage years, little was said to me that was not criticism." (Paragraph 2) This statement means that during the author's teenage life :

- (a) His father spoke little to him
- (b) His father criticized him a lot
- (c) His father was not critical of him
- (d) His father was not angry with him.

PSTET Previous Paper June 2013 (Paper – II) Social Studies / Social Science (87)**Passage 2 : Please read the passage carefully and answer the questions 69 to 75**

There are two ways in which 'nonasserters' manage a conflict. Sometimes they ignore their needs. Faced with a constantly barking dog, for instance, a nonassertive person would try to forget the barking by closing the windows and trying to concentrate even harder. Another form of denial would be to claim that no problem exists—that a little barking never bothered anyone. To the degree that it's possible to make problems disappear by ignoring them, such an approach is probably advisable. In many cases, however, it simply isn't realistic to claim that nothing is wrong. For instance, if your health is being jeopardized by the cigarette smoke from someone nearby, you are clearly punishing yourself by remaining silent. If you need to learn more information from a supervisor before undertaking a project, you reduce the quality of your work by pretending that you understand it at all. If you claim that an unsatisfactory repair job is acceptable, you are paying good money for nothing. In all these and many more cases simply pretending that nothing is the matter when your needs continue to go unmet is clearly not the answer.

A second nonassertive course of action is to acknowledge your needs are not being met but simply to accept the situation, hoping that it might clear up without any action on your part. You could, for instance, wait for the neighbour who owns the barking dog to move. You could wait for the dog to be run over by passing car or to die of old age. You could hope that your neighbour will realize how noisy the dog is and do something to keep it quiet. Each of these occurrences is a possibility, of course, but it would be unrealistic to count on one of them to solve your problem. And even if by chance you were lucky enough for the dog problem to solve without taking action, you couldn't expect to be so fortunate in other parts of your life.

In addition, while waiting for one of these eventualities, you would undoubtedly grow more and more angry at your neighbour, making a friendly relationship between the two of you impossible. You would also lose a degree of self-respect, since you would see yourself as the kind of person who can't cope with even a common everyday irritation. Clearly, non-assertion is not a very satisfying course of action either in this case or in other instances.

69. In case of the presence of a barking dog in the neighbourhood, a nonassertive person is likely to :

- (a) Pray to god to eliminate the dog for good.
- (b) Speak to the neighbour who owns the dog.
- (c) Close the window or behave as if the dog is not there.
- (d) Get someone to keep the dog quiet.

70. 'Acknowledge' in this passage means :

- (a) Confirm the receipt (b) Express reservation
- (c) Give a grunt (d) Recognize

71. Nonassertive behaviour cannot lead to :

- (a) The disappearance of the problem over a period of time.
- (b) Suffering due to one's unwillingness to act.
- (c) Someone losing huge amounts of money.
- (d) A below par performance in individuals.

72. On reading the passage, one can conclude that :

- (a) Being nonassertive serves a purpose
- (b) Being nonassertive is unrealistic
- (c) Being nonassertive may not offer a solution
- (d) One should learn to be assertive

73. According to the passage, non-assertive people do not :

- (a) Live in denial (b) Believe in communicating
- (c) Feel anger at any cost (d) Lose a little self respect

74. The passage indicates that people who do not assert themselves are likely to :

- (a) Gain accolades and respect from society
- (b) Become friendly over a long period of time
- (c) Turn reclusive and guilty due to their lack of action
- (d) Tend to get angry with people

75. 'Nonasserters' manage a conflict by :

- (a) Ignoring their own needs and accepting the difficult situations.
- (b) Ignoring barking dogs as not being too bothersome
- (c) Remaining silent till they have gathered all information
- (d) Wait for the problems to move away as per their destiny

76. "Deafening silence" is :

- (a) a refrain (b) a rhyme
- (c) an oxymoron (d) an alliteration

77. Semantics is the study of :

- (a) Vocabulary (b) Sounds
- (c) Syntax (d) Grammar

78. 'Always' and 'never' are :

- (a) Adjectives (b) Nouns
- (c) Verbs (d) Adverbs

79. Which of the following is most appropriate for the development of language proficiency at senior secondary level ?

- (a) Debating and discussing
- (b) Role playing (c) Dramatizing
- (d) Reading aloud

80. The most important feature in drama is the :

- (a) Plot (b) Dialogues
- (c) Stage directions (d) Characters

81. In order to acquire language, the learner needs communication.

- (a) natural (b) more
- (c) artificial (d) less

82. Which of the following letters is most often not pronounced before a consonant ?

- (a) P (b) R
- (c) N (d) S

PSTET Previous Paper June 2013 (Paper - II) Social Studies / Social Science (88)

83. 'How do the children learn the language?' an understanding of this fact will be mostly used in :
 (a) Deciding the homework of language.
 (b) Making the teaching methods of language more effective.
 (c) Organising the text for language.
 (d) Giving the practice questions of the language.

84. When evaluating creative writing, the most important features to keep in mind are :
 (a) Imagination and coherence
 (b) Imagination and creativity
 (c) Imagination and unity
 (d) Imagination and knowledge.

85. Which is the least common process of word formation in English ?
 (a) Coinage (b) Borrowing
 (c) Compounding (d) Blending

86. 'Aural' means to :
 (a) Speak (b) Hear
 (c) Pronounce (d) Read

87. Expository writing means, writing for :
 (a) Creativity (b) Pleasure
 (c) Information (d) Formality

88. Scanning means, reading for :
 (a) Improving one's Knowledge
 (b) The main ideas (c) A specific fact
 (d) Getting extra information

89. Phonology is the study of :
 (a) Grammar (b) Vocabulary
 (c) Sounds (d) Sentences

90. When skimming, we read to :
 (a) Locate specific information
 (b) Arrive at the gist (c) Derive pleasure
 (d) Widen our knowledge

ਸਮਾਜ-ਵਿਗਿਆਨ (ਦੁ-ਭਾਸ਼ੀਆਂ)-ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰ. 91 - 150

History : Question 91 to 100

91. In middle period Indian people didn't know about which eatable things
 (a) potato (b) black peper
 (c) chillies (d) maize

92. Identify the correct sequence
 (a) Samveda, Rigveda, Ayurveda, Artharveda
 (b) Rigveda, Samveda, Artharveda, Ayurveda
 (c) Rigveda, Samveda, Ayurveda, Artharveda
 (d) Rigveda, Artharveda, Ayurveda, Samveda

93. The city was very famous in ancient India because :
 • north to south and east to west has important trade transport roads
 • it was the centre of Hinduism, Jainism, Buddhism
 • it was the second capital of Kuchhwan
 • it was the great centre of art
 (a) Mathura (b) Gandhar
 (c) Delhi (d) Kashi

94. Words 'Jiyarath', 'Silsila', 'Khanakhas', 'Murid' are related to which community :
 (a) Islam (b) Sufivada
 (c) Masjid (d) Delhi Sultanate

95. Which statement among the following is correct in the context of hunting and laws of forests in India
 (a) under the colonial rule laws of forests given the authority to hunting
 (b) some pictures of Mughal and Colonial period shows the pictures of princes and emperors to save the lives of animals from hunters
 (c) under the colonial rule the hunting level was decreased till the breeds of animals in danger has completed
 (d) Britishers assumed the large number of animals in forests as a sign of traditional and backward society and assumed that to kill these animals India will be civilized

ਇਤਿਹਾਸ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 91 ਤੋਂ 110

91. ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਖਾਣ ਦੀ ਵਸਤੂ ਬਾਰੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ—
 (a) ਆਲੂ (b) ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ
 (c) ਮਿਰਚਾਂ (d) ਮੱਕੀ

92. ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ—
 (a) ਸਾਮਵੇਦ, ਰਿਗਵੇਦ, ਯਜੁਰਵੇਦ, ਅਥਰਵਵੇਦ
 (b) ਰਿਗਵੇਦ, ਸਾਮਵੇਦ, ਅਥਰਵਵੇਦ, ਯਜੁਰਵੇਦ
 (c) ਰਿਗਵੇਦ, ਸਾਮਵੇਦ, ਯਜੁਰਵੇਦ, ਅਥਰਵਵੇਦ
 (d) ਰਿਗਵੇਦ, ਅਥਰਵਵੇਦ, ਯਜੁਰਵੇਦ, ਸਾਮਵੇਦ

93. ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ—
 • ਉੱਤਰ ਤੋਂ ਦੱਖਣ ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਵਧਾਰ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਸਤਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਸੀ
 • ਹਿੰਦੂਵਾਦ, ਜੈਨਮੱਤ, ਬੁਧਮੱਤ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਸੀ
 • ਕਸ਼ਵਾਹਾਂ ਦੀ ਦੂਜੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਸੀ
 • ਕਲਾ ਦਾ ਮਹਾਨ ਕੇਂਦਰ ਸੀ।
 (a) ਮਈਗ (b) ਗੰਧਾਰ
 (c) ਦਿੱਲੀ (d) ਕਾਸ਼ੀ

94. ਬਾਬਦ 'ਜ਼ਿਆਰਤ', 'ਸਿਲਸਿਲਾ', 'ਮਾਨਕਾਸ', 'ਮਰੀਦ' ਕਿਸ ਪਰੰਪਰਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ—
 (a) ਇਸਲਾਮ (b) ਸੁਫੀਵਾਦ
 (c) ਮਸਜਿਦ (d) ਦਿੱਲੀ ਸ਼ਲਤਨਤ

95. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਕਥਨ ਭਾਰਤ ਵਿਚਲੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਅਤੇ ਜੰਗਲ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਹੈ—
 (a) ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜੰਗਲ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਰਿਵਾਜਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ
 (b) ਮੁਗਲ ਅਤੇ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਕਈ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀਆਂ ਰਾਜਕੁਮਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮਰਾਟਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਜਾਨਵਰ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ
 (c) ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਰਾਜ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦਾ ਪੱਧਰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬੱਲੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀਆਂ ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਨੇ ਮੁੜ ਆਪਣੀ ਸੰਖਿਆ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ
 (d) ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਨੂੰ ਜੰਗਲੀ, ਪੁਰਾਣੇ ਅਤੇ ਪਿਛੇ ਹੋਏ ਸਮਾਜ ਦਾ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦੇਣ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਸਭਿਆਂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

PSTET Previous Paper June 2013 (Paper – II) Social Studies / Social Science (89)

96. Which among the following is not related to Vijay Nagar:
 (a) Amar Nayak (b) Raya
 (c) Mahanvami Tibba (d) Shiva as a Natraj

97. Which is among the following is incorrect about the "Humping":
 (a) Krishna Tungbhadra is situated in Basin
 (b) any mud or adding thing is not used to make the buildings
 (c) Colonel Colin Mekongi give the information about its destruction
 (d) it was the centre of 'Chishtis'

98. Why the farmers could not pay the money under the permanent settlement:
 (a) In the starting demands were least and increased after that
 (b) Permanent settlement limited the power of landlords to collect the fare from farmers
 (c) payments of crops was different according to the crops
 (d) in the decade of 1790 the demand was high when the prices was also high of products of farmers

99. Which among the following is not correct about the Shankar
 (a) he favoured the adwait
 (b) brahman was with final true qualities
 (c) world was a superstitions
 (d) he born in 18th century in Kerala

100. Inscriptions of Ashoka period was not found in which language:
 (a) Prakrit (b) Sanskrit
 (c) Aramaic (d) Brahami

101. Dayaram Sahni, Rakhal das Banerjee, John Marshall, Kanningham are which period's scholars
 (a) Harappa (b) Sangam
 (c) Vijaya Nagar (d) Anom

102. Why the Indian Army soldiers were dissatisfied during 1857:
 (a) there was recently increase in the condition of their income, allowance and job
 (b) in 1856 every new soldier given the opportunity to do work in abroad
 (c) the anger of farmers early spread in the soldiers
 (d) the emotions that the Britishers were making propaganda of their culture and traditional life

103. Which among the following word you will not attach with Veerashavism:
 (a) Basawana (b) Alluma Prabhu
 (c) Akahma Devi (d) Silapathikaram

104. These spices was very costly for the Roman people and they compare it to gold
 (a) clove (b) peper
 (c) corriander (d) tulsi

96. ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਣਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਵਿਜੈਨਰਾਤ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ—
 (a) ਅਮਰ ਨਾਇਕ (b) ਰਾਇਆ
 (c) ਮਹਾਨਵਮੀ ਦਿੱਥਾ (d) ਨਟਗਜ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ਿਵ

97. 'ਹੈਪੀ' ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਤੱਥ ਗਲਤ ਹੈ—
 (a) ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ-ਤੁੰਗਭਦਰਾ ਬੇਸਿਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ
 (b) ਕਿਸੇ ਗਾਰੇ ਜਾਂ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਵਸਤੂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ
 (c) ਕਰਨਲ ਕੋਲਿਨ ਮੈਕਨਜੀ ਵਲੋਂ ਇਸਦੀ ਤਬਾਹੀ ਉੱਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ ਗਿਆ
 (d) ਇਹ 'ਚਿਸਤੀਆਂ' ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੇਂਦਰ ਸੀ।

98. ਸਥਾਈ ਬੰਦੋਬਸਤ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਜ਼ਿਮੌਦਾਰ ਪੈਸੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ—
 (a) ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਮੰਗਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਵਧੀਆਂ
 (b) ਸਥਾਈ ਬੰਦੋਬਸਤ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਮੌਦਾਰਾਂ ਦੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਕਿਰਾਇਆ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ
 (c) ਵਸੂਲੀ ਫਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖੋਂ ਵੱਖਰੀ ਸੀ
 (d) 1790 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਉੱਚੀਆਂ ਮੰਗਾਂ ਬੋਧੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਦ ਕਿਸਾਨੀ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਬਹੁਤ ਉੱਚੀਆਂ ਸਨ

99. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸੰਕਰ ਬਾਰੇ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ—
 (a) ਉਹ ਅਦਵੇਤਾ ਦਾ ਪੱਖ ਪੂਰਦਾ ਸੀ
 (b) ਬਾਹਮਣ, ਅੰਤਿਮ ਸੱਚ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਸੀ
 (c) ਸੰਸਾਰ ਇਕ ਭ੍ਰਮ ਜਾਂ ਮਾਇਆ ਸੀ
 (d) ਕੋਰਲ ਵਿੱਚ 8ਵੀਂ ਸਤਾਬਦੀ ਵਿੱਚ ਪੇਦਾ ਹੋਇਆ

100. ਅੰਕ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅਭਿਲੇਖ ਕਿਸ ਤਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਖੇਡੇ ਗਏ—
 (a) ਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤ (b) ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ
 (c) ਆਰਮਿਕ (Aramaic) (d) ਬ੍ਰਹਮੀ

101. ਦਾਇਆ ਰਾਮ ਸਾਹਨੀ, ਰੱਖਲ ਦਾਸ ਬੈਨਰਜੀ, ਜੋਨ ਮਾਰਸ਼ਲ, ਕਨਿਘਮ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਕਿਸ ਦੌਰ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਦਵਾਨ ਹਨ—
 (a) ਹਜ਼ੂਪਾ (b) ਸੰਗਮ
 (c) ਵਿਜੈਨਰਾਤ (d) ਅਨੋਮ

102. 1857 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਸਿਪਾਹੀ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਅੰਸੰਕੂਬਟ ਕਿਉਂ ਸਨ—
 (a) ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ, ਭੱਤੇ ਅਤੇ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁਣੇ-ਹੁਣੇ ਹੋਇਆ ਵਾਧਾ
 (b) 1856 ਤੋਂ ਹਰ ਨਵੇਂ ਸਿਪਾਹੀ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਕਲਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ
 (c) ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਿਆ ਸੀ
 (d) ਇਹ ਭਾਵਨਾ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜਿਕ ਗੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਜੀਵਨ ਜਾਚ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

103. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਨਾਮ ਤੁਸੀਂ ਵੀਰਾਸੈਵਿਜ਼ਮ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੋੜੇਗੇ—
 (a) ਬਸਾਵੰਤਾ (b) ਅੱਲਾਮਾ ਪੜ੍ਹੀ
 (c) ਅੱਕਾਮਹਾਦੇਵੀ (d) ਸਿਲਾਪਡੀਕਰਮ

104. ਇਹ ਮਸਾਲਾ ਰੋਮਨ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਸੀ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਤੁੱਲ ਰੱਖਿਆ—
 (a) ਲੋਗ (b) ਕਾਲੀ ਮਿਰਚ
 (c) ਇਲਾਇਚੀ (d) ਤੁਲਸੀ

PSTET Previous Paper June 2013 (Paper - II) Social Studies / Social Science (90)

105. Identify of Emperor:

- who started is future from the property of his uncle in Bihar
- he defeated a Mughal Emperor
- he established is own dynasty
- he ruled over fifteen year only

(a) Balban (b) Shershah Suri
(c) Allauddin Khilji (d) Firoz-Shah Tughlaq

106. When Dr. B.R. Ambedkar demanded for different electoral board for scheduled people then why Gandhi started death fast:

(a) different electoral board will create discrimination in society
(b) with different electoral board scheduled will get respect in the society
(c) different electoral board slow the processing of make together in society
(d) the condition of scheduled will improve

107. Scriptures written on pots of stone, metal and clay are called:

(a) Paleography (b) Manuscript
(c) Inscription (d) Excavation

108. Identify the town:

- it was the emporium of wester trade in middle period of India
- its called the door of Mecca
- there was factories of Portuguese, Dutch and Britishers
- the clothes of its was famous all over the world

(a) Surat (b) Mahabaleshwar
(c) Arikamedu (d) Puhar

109. Which is incorrect about paintings of Ajanta:

(a) most of the painting is done in light of torch
(b) bright coloured were used
(c) the colours are made by plants and minerals
(d) signature of the artist is on the right side of the painting

110. Which among the following is not effective source of history to know the Mouryan Period:

(a) Source related the Buddhism
(b) Sangam literature
(c) Pauranik Literature
(d) Foreigner description

Geography : Question 111 to 125

111. "Vegetation grows fastly, continously and without any problem" this statement applies on which region:

(a) Tenga region (b) Monsoon region
(c) Equator line (d) Rainy forest

112. Which is among the following indicators generally used to measure the economic development of any country:

(a) infant death rate
(b) describle water attainment
(c) women literacy
(d) per capita gross national production

105. ਸ਼ਾਸਕ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ—

- ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਵਿੱਖ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਬਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ ਦੀ ਜਾਗੀਰ ਤੋਂ ਕੀਤੀ
- ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਮੁਗਲ ਸਮਰਾਟ ਨੂੰ ਹਗਇਆ
- ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਵੰਸ਼ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ
- ਇਸ ਵੰਸ਼ ਨੇ ਸਿਰਫ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤਕ ਰਾਜ ਕੀਤਾ।

(a) ਬਲਬਨ (b) ਸ਼ੇਰਸ਼ਾਹ ਸੁਗੰਧ
(c) ਅਲਾਊਦੀਨ ਖਿਲਜੀ (d) ਫਿਰੋਜ਼-ਸ਼ਾਹ ਤੁਗਲਕ

106. ਜਦੋਂ ਬੀ. ਬੀ. ਅਮੇਦਕਰ ਨੇ ਦਲਿਤਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਨਿਰਵਾਚਕ ਮੰਡਲ ਦੀ

ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਮਰਨ ਵਰਤ ਕਿਉਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ—
(a) ਵੱਖਰਾ ਨਿਰਵਾਚਕ ਮੰਡਲ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਸਿਰਜੇਗਾ
(b) ਵੱਖਰੇ ਨਿਰਵਾਚਕ ਮੰਡਲ ਨਾਲ ਦਲਿਤ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਜਤ ਪਾਪਤ
ਕਰ ਲੈਣਗੇ
(c) ਵੱਖਰਾ ਨਿਰਵਾਚਕ ਮੰਡਲ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ
ਨੂੰ ਹੌਲੀ ਕਰਦਾ ਹੈ
(d) ਦਲਿਤਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਆਵੇਗਾ

107. ਸਥਤ ਸਤਹਿ ਜਿਵੇਂ ਪੰਥਰ, ਧਰਤੀ ਜਾਂ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਗਿਆਂ ਉੱਤੇ ਖੇਦ ਕੇ ਲਿਖੀਆਂ

ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ—
(a) ਪੈਲਯੋਗਾਫੀ (paleography)
(b) ਖਰੜਾ (Manuscript)
(c) ਅਭਿਲੇਖ (d) ਖੁਦਾਈ (Excavation)

108. ਬਹਿਰ ਨੂੰ ਪਹਿਜਾਣੋ—

- ਮੱਧਕਾਲੀਨ ਭਾਰਤੀ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਪੱਛਮੀ ਵਪਾਰ ਦੀ 'ਮੰਡੀ' (Emporium) ਸੀ।
- ਇਸ ਨੂੰ ਮੱਕਾ (Mecca) ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ
- ਪੁਰਤਗਾਲੀ, ਡੱਚ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਇੱਥੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਸਨ
- ਇਸ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪੂਰੇ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਨ

(a) ਸੂਰਤ (b) ਮਹਾਬਲੇਸ਼ਵਰ
(c) ਅਗਿਕਮੇਡੂ (d) ਪੂਰਾਰ

109. ਅਜੰਤਾ ਦੀਆਂ ਚਿੱਤਰ-ਕਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹੜਾ ਤੱਥ ਗਲਤ ਹੈ—

(a) ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਮਾਸਾਲ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ
(b) ਚੱਟਕੀਲੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ
(c) ਰੰਗਾਂ ਨੂੰ ਪੌਦਿਆਂ ਤੋਂ ਖਣਿਜਾਂ ਤੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ
(d) ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਹਸਤਾਖਰ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਹਨ।

110. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸ੍ਰੌਤ ਮੰਗੀਆ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸ੍ਰੌਤ ਨਹੀਂ ਹੈ—

(a) ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸ੍ਰੌਤ
(b) ਸੰਗਮ ਸਾਹਿਤ (c) ਪੋਰਾਣਿਕ ਸਾਹਿਤ
(d) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਿਵਰਣ

ਭੁਗੋਲ : ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 111 ਤੋਂ 125

111. "ਬਨਸਪਤੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ, ਨਿਰਵਿਘਨ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਉੱਗਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ" ਇਹ ਧਾਰਣਾ ਕਿਸ ਖੇਤਰ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ—

(a) ਟੈਗਾ ਖੇਤਰ (b) ਮਾਨਸੂਨ ਖੇਤਰ
(c) ਭੂ-ਮੱਧ ਰੇਖੀ (d) ਵਰਖਾ ਵਣ

112. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਸੰਕੇਤਕ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਚਾਰਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਨਾਪਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ—

(a) ਸਿਸ਼੍ਟ ਮੌਤ ਦਰ (b) ਵਰਣਨ ਯੋਗ ਪਾਣੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ
(c) ਇਸਤਰੀ ਸਾਖਰਤਾ (d) ਪ੍ਰਤਿ-ਵਿਆਕਤੀ ਸਕਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦ

PSTET Previous Paper June 2013 (Paper - II) Social Studies / Social Science (91)

113. Latitude is a that point on earth which is used to measure:

- distance kilometer from equator line
- distance between its angles from equator line
- distance from poles between angles
- it can't be measured

114. At the time of afternoon the sun is on the head at 15°S latitude:

- when day and night are Equinoxes
- between 22 December and 21 March
- in the middle of summer (21 June)
- between 21 June and 23 September

115. Least population in desert the main cause is :

- there is a more sandy area
- the nights are very cold
- deserts are non-productive
- there is lack of water

116. Aeroplane is going to London to Singapore which goes through Durban the following ports where at one place aeroplane will stay before reaching the Singapore port :

- Malta
- Alexandria
- Colombu
- Aiden

117. Which is among the following Citrus fruits grow best in which climatic region :

- lower part of South Africa
- middle Wester Australia
- Huang valley
- down of Australia

118. Which is most important for production of tea :

- cultivated soil and average monthly temperature which lies in 35°C approximately
- 150 cm low rainfall and cultivated soil every year
- humus soil and 23°C approximately average monthly temperature
- 300 cm high rainfall and humus soil every year

119. Which is natural condition is needed for cultivation of coffee :

- fog with cloudy sky in pre morning
- near about 800 cm rainfall which is divided into whole year
- average monthly temperature between 21°C and 26°C
- a cultivated, deep but low humus soil

120. Which is among the following is a sign of output of deposition of river :

- Alluvial Wing
- Gartika
- Sapper
- Shiprika

121. In which year national water policy was made in India :

- 2002
- 1987
- 2007
- 1985

122. The main reason of regional variation :

- per capita income
- natural resources
- industrial development
- level of organization

113. 'ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼' ਧਰਤੀ ਤੇ ਉਹ ਬਿੱਤੂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਦੁਆਰਾ ਮਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ—

- ਭੂ-ਮੱਧ-ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਵਿੱਚ ਦੂਰੀ
- ਭੂ-ਮੱਧ-ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਕੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਦੂਰੀ
- ਪਰਵਾਂ ਤੋਂ ਇਸ ਦੀ ਕੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਦੂਰੀ
- ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ

114. 15°S ਅਕਸ਼ਾਂਸ਼ ਤੇ ਦੂਰਹਿਰ ਦੇਣੇ ਸੁਰਜ ਸਿਰ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ—

- ਜਦੋਂ ਦਿਨ ਤੇ ਰਾਤ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ (Equinoxes)
- 22 ਦਸੰਬਰ ਤੇ 21 ਮਾਰਚ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ
- ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿੱਚ (June 21) (Summer Solstice)
- 21 ਜੂਨ ਤੇ 23 ਸਤੰਬਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ

115. ਮਾਰੂਥਲ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਆਈਦੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਿਵਰਣ ਕਿਹੜਾ ਹੈ—

- ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੇਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
- ਰਾਤਾਂ ਬਹੁਤ ਠੰਡੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ
- ਮਾਰੂਥਲ ਗੈਰ ਉਤਪਾਦੀ ਹੈ
- ਇੱਥੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ

116. ਇੱਕ ਜਾਨਕਾਰੀ ਲੰਡਨ ਤੋਂ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਡਰਬਨ (Durban) ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਬੰਦਰਗਾਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਥਾਂ ਤੁਕਣਾ ਹੈ, ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਬੰਦਰਗਾਹ ਹੈ—

- ਮਾਲਟਾ
- ਅਲੇਕਜੈਡਰੀਆ
- ਕੋਲੰਬੋ
- ਐਡਨ

117. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਜਲਵਾਯੂ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਖੋਟੇ ਫਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਉੱਗਦੇ ਹਨ—

- ਦੱਖਣੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਦਾ ਹੇਠਲਾ ਭਾਗ
- ਮੱਧ ਪੱਛਮੀ ਆਸਟਰੇਲੀਆ
- ਹਵਾਂਗੋ ਘਾਟੀ (ਚੀਨ)
- ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦਾ ਡਾਊਨਸ (Downs)

118. ਚਾਹ ਦੀ ਪੇਦਾਵਾਰ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ—

- ਉਪਜਾਊ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਔਸਤ ਮਾਸਿਕ ਤਾਪਮਾਨ ਜੋ 35°C ਦੇ ਲਗਭਗ ਹੋਵੇ
- ਹਰ ਸਾਲ 150 ਮੀਂ ਮੀਂ. ਤੋਂ ਘੱਟ ਮੀਂਹ ਅਤੇ ਉਪਜਾਊ ਮਿੱਟੀ
- ਚੰਗੀ ਨਮੀ ਵਾਲੀ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ 23°C ਦੇ ਲਗਭਗ ਔਸਤ ਮਾਸਿਕ ਤਾਪਮਾਨ
- ਹਰ ਸਾਲ 300 ਮੀਂ ਮੀਂ. ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੀਂਹ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਨਮੀ ਵਾਲੀ ਮਿੱਟੀ

119. ਕਾਫੀ (coffee) ਦੀ ਸਫਲ ਪੇਦਾਵਾਰ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤਕ ਸਹਿਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ—

- ਮੂੰਹ ਹਨੇਰੇ ਬੱਦਲਵਾਹੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੰਤੂ
- 800 ਮੀਂ ਮੀਂ. ਦੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਦੀ ਸਲਾਨਾ ਵਰਖਾ ਜੋ ਪੂਰਾ ਸਾਲ ਇਕਸਾਰ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਹੋਵੇ
- 21°C ਅਤੇ 26°C ਦੇ ਵਿਚਲਾ ਔਸਤ ਮਾਸਿਕ ਤਾਪਮਾਨ
- ਇੱਕ ਉਪਜਾਊ, ਢੂੰਘੀ ਪਰ ਘੱਟ ਨਮੀ ਵਾਲੀ ਮਿੱਟੀ

120. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੀ ਲੱਛਣ ਨਦੀ ਦੇ ਜਾਮਾਂ (ਨਿਖੇਪ) ਦਾ ਉਤਪਾਦ ਹੈ—

- ਜਾਲੋੜ੍ਹ ਪੰਥ
- ਗਰਤਿਕਾ
- ਸਪਰ
- ਸ਼ਿਪਰਿਕਾ

121. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਲ ਨੀਤੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਣਾਈ ਗਈ—

- 2002
- 1987
- 2007
- 1985

122. 'ਖੇਤਰੀ ਭਿੰਨਤਾ' ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਕਾਰਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ—

- ਪ੍ਰਤਿ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ
- ਪ੍ਰਕਿਰਤ ਸੈਤ/ਆਧਾਰ
- ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ
- ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਣ ਦਾ ਪੱਧਰ

PSTET Previous Paper June 2013 (Paper - II)

Social Studies / Social Science (92)

123. The following states write in sequence according to 2011 census in literacy in decreasing sequence :

- (a) Kerala, Goa, Mizoram, Tripura
- (b) Kerala, Mizoram, Tripura, Goa
- (c) Goa, Kerala, Tripura, Mizoram
- (d) Mizoram, Tripura, Kerala, Goa

124. From the following big cities which city among the following according to 2011 census recorded has least gender ratio :

- (a) Chennai (b) Delhi
- (c) Kolkata (d) Mumbai

125. Which aspects did not effect the voting behaviour :

- (a) Religious (b) Castes
- (c) High literacy level (d) Size of received property

Political Science : Questions 126 to 140

126. India is a all ruling country because :

- (a) the representative makes the laws for the people
- (b) the leader of the country is elected by people who is not generation to generation
- (c) citizen has a right of speech an self expression
- (d) it is a secular for all religions

127. In amendments of 1935 and 1950 which is combined thing:

- (a) both have limited powers of parliament
- (b) both give the right to adults to give their vote
- (c) both make the democratic to India
- (d) both established the justice system

128. Give correct sequence :

- (a) District – Sub-District – Taluka – Pargana
- (b) District – Sub-District – Pargana – Taluka
- (c) Sub-District – District – Taluka – Pargana
- (d) Sub-District – District – Pargana – Taluka

129. According to 3rd Indian Constitution from the following which are knowing as minority classes :

- (a) ethnic minority (b) regional minority
- (c) both of (a) and (b) (d) none of these

130. According to Indian state which is correct among the following :

- (a) even as states are here also high courts are also here
- (b) India has a dual citizen system
- (c) Supreme Court of India is under the Parliament
- (d) India has integrated justice system

131. Which among the following is correct to tell the nature of Indian secularism :

- (a) every state has its on religion according to the necessity
- (b) state should praise the minorities
- (c) state and religions should be quite different from each other
- (d) state should keep proper distance from religion and can justified interference

123. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ 2011 ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਜਨ-ਗਣਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਖਰਤਾ ਦਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਘੱਟਦੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ—

- (a) ਕੇਰਲ, ਗੋਆ, ਮਿਜ਼ੋਗਮ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ
- (b) ਕੇਰਲ, ਮਿਜ਼ੋਗਮ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ, ਗੋਆ
- (c) ਗੋਆ, ਕੇਰਲ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ, ਮਿਜ਼ੋਗਮ
- (d) ਮਿਜ਼ੋਗਮ, ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ, ਕੇਰਲ, ਗੋਆ

124. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ 2011 ਦੀ ਜਨ-ਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਲਿੰਗ ਅਨੁਪਾਤ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ—

- (a) ਚੰਨੌਰੀ (b) ਦਿੱਲੀ
- (c) ਕੋਲਕਾਤਾ (d) ਮੁੰਬਈ

125. ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜੇ ਪੱਧ ਵੈਟ ਪਾਉਣ ਦੇ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ—

- (a) ਧਾਰਮਿਕ (b) ਜਾਤੀਆਂ
- (c) ਸਾਖਰਤਾ ਦਾ ਉੱਚ ਪੱਧਰ (d) ਪ੍ਰਾਪਤ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦਾ ਆਕਾਰ

126. ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਸਰਬ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ—

- ਹੇਠਾਂ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਹੀ ਉੱਤਰ ਚੁਣੋ :
- (a) ਇਥੋਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ
- (b) ਦੇਸ਼ ਦਾ ਮੁਖੀ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋਕਿ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਰ ਪੀੜ੍ਹੀ ਰਾਜਸ਼ਾਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ
- (c) ਨਾਗਰਿਕ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਣ ਅਤੇ ਅਭਿਵਾਨਕਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ
- (d) ਇਹ ਸਾਰੇ ਧਰਮਾਂ ਲਈ ਨਿਰਪੱਖ ਹੈ

127. 1935 ਅਤੇ 1950 ਬੰਸੋਧਨ ਦੀ ਇੱਕ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਕਿਹੜੀ ਚੀਜ਼ ਹੈ—

- (a) ਦੇਨਾਂ ਕੋਲ ਸੰਸਦ ਦੀਆਂ ਸੀਮਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ
- (b) ਦੇਨੋਂ ਹੀ ਬਾਲਿਗਾਂ ਨੂੰ ਵੈਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ
- (c) ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਸੰਘ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ
- (d) ਦੇਨੋਂ ਹੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਉੱਚਤਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ

128. ਸਹੀ ਕ੍ਰਮ ਦਿਓ—

- (a) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਉਪ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਤਾਲੁਕਾ-ਪਰਗਨਾ
- (b) ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਉਪ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਪਰਗਨਾ-ਤਾਲੁਕਾ
- (c) ਉਪ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਤਾਲੁਕਾ-ਪਰਗਨਾ
- (d) ਉਪ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ-ਪਰਗਨਾ-ਤਾਲੁਕਾ

129. ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਤੀਜੇ ਭਾਗ ਅਨੁਸਾਰ ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਅਲਪ-ਸੰਖਿਅਕ ਵਰਗ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ—

- (a) ਸਜ਼ਾਤੀ ਅਲਪ-ਸੰਖਿਅਕ (Ethnic)
- (b) ਖੇਤਰੀ ਅਲਪ-ਸੰਖਿਅਕ
- (c) ਦੋਵੇਂ (a) ਅਤੇ (b) (d) ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

130. ਭਾਰਤੀ ਰਾਜ ਅਨੁਸਾਰ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਹੀ ਹੈ—

- (a) ਇਥੇ ਜਿਨ੍ਹੇ ਰਾਜ ਹਨ ਉਨੇ ਹੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਹਨ
- (b) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰੀ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ
- (c) ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਸੰਸਦ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੈ
- (d) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ

131. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਭਾਰਤੀ 'ਪਰਮ ਨਿਰਪੇਖਤਾ' ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦੱਸਣ ਲਈ ਸਹੀ ਹੈ—

- (a) ਹਰ ਸਟੇਟ ਦਾ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਹੋਵੇ
- (b) ਸਟੇਟ ਨੂੰ ਅਲਪ-ਸੰਖਿਅਕ ਨੂੰ ਸਲਾਹੁਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
- (c) ਰਾਜ ਤੇ ਧਰਮ ਬਿਲਕੁਲ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ
- (d) ਰਾਜ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਧਰਮਾਂ ਨਾਲ ਉਪਰਾਲੇ ਦੂਰੀ ਰੱਖੇ ਤੇ ਉਪਰਾਲੇ ਅੰਦਰੀਂ ਵੀ ਕਰ ਸਕੇ।

PSTET Previous Paper June 2013 (Paper – II) Social Studies / Social Science (93)

132. Which is among the following is called characteristics of democratic government :

- the government for the people
- government elected by the people which can take decisions about them
- which is committed for their secularism
- which is committed for the happiness in society

133. Which moral values are not in side of diversification :

- multi civilization
- religion freedom
- minority rites
- no respect for other religion

134. Who is the chairman of Planning Commission :

- Prime Minister
- Home Minister
- Finance Minister
- Vice Prime Minister

135. Which among the following is correct for the principle of Rawls Justice :

- market always gives the good things and services in good manner to the people
- give everyone according to their ability and necessary
- everyone should provide equality with justice
- in the processing of distribution most benefit should be provided to pitiable class

136. The following lines read carefully and choose correct answer. If a XYZ state is divided in 68 elected region and from every region one representative chosen then representative will be called :

- Parliament Member
- Vidhan Parishad Member
- Vidhan Sabha Member
- None of these

137. Which is among the following language not included in Indian constitution according to 71 Constitution Amendment Law Act 1992 :

- Konkani
- Manipuri
- Sindhi
- Nepali

138. Supreme Court in 1980 a system established which is in the favour to increase the justice that is :

- right of information
- justic reinvestigation
- public request
- justice forcefulness

139. Indian Prime Minister attain the High status than Prime Minister of Britain because :

- the office of Prime Minister is granted by constitution
- to remove the prime minister from post is very difficult than Britain
- the office of Indian prime minister cannot be finished
- he is the head of big democratic country

140. Bharat Ratna and Padma Shri Awards given by Indian Government are included in :

- Article 14
- Article 18
- Article 21
- Article 25

132. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰਿਕ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ—

- ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਹੈ
- ਇਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਚੁਣੀ ਹੋਈ ਸਰਕਾਰ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਫੇਸਲੇ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ
- ਇਹ ਧਰਮ ਨਿਰਧਾਰਤਾ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਚਨ-ਬੱਧ ਹੈ।
- ਇਹ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਵਚਨ-ਬੱਧ ਹੈ।

133. ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਦਰਾ-ਬੀਮਤਾਂ ਅਨੇਕਤਾ ਦੇ ਪੈਖ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ—

- ਬਹੁ-ਸੰਸਕਿਤੀ ਵਾਦ
- ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ
- ਅਲਪ-ਸੰਪਿਆਕ ਅਧਿਕਾਰ
- ਦੂਜੇ ਧਰਮਾਂ ਲਈ ਆਦਰ ਭਾਵ ਨਾ ਰੱਖਣਾ

134. ਯੈਸਨਾ-ਆਯੋਗ ਦਾ 'ਮੁਖੀ' ਕੌਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ—

- ਪ੍ਰਧਾਨ-ਮੰਤਰੀ
- ਗੁਹਿ-ਮੰਤਰੀ
- ਵਿੱਤ-ਮੰਤਰੀ
- ਵ੍ਰਿਪ-ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ

135. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਰਾਲਲਸ (Rawls) ਦੇ ਨਿਆਂ ਸਿਧਾਂਤ ਲਈ ਸ਼ਹੀਦੀ—

- ਬਾਜ਼ਾਰ ਸਦਾ 'ਚੰਗਾ ਸਮਾਨ ਤੇ ਸੇਵਾ' ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ
- ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਯੋਗਤਾ ਤੇ ਜ਼ਗੂਰਤ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ
- ਨਿਆਂ ਨਾਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਭ ਨੂੰ ਸਮਾਨਤਾ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ
- ਵੰਡਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਭ ਸਮਾਜ ਦੇ ਤਰਸਯੋਗ ਵਰਗ ਲਈ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

136. ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸਭਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੋ ਤੇ ਸਹੀ ਟ੍ਰਿੱਭਰ ਨੂੰ ਚੁਣੋ—

ਜੇਕਰ ਇਕ ਰਾਜ xyz ਨੂੰ 68 ਨਿਰਵਾਚਨ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਵੇ ਤੇ ਹਰ ਨਿਰਵਾਚਨ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਚੁਣਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ—

- ਸੰਸਦ ਦਾ ਮੈਂਬਰ
- ਵਿਧਾਨ ਪਰਿਸ਼ਦ ਦਾ ਮੈਂਬਰ
- ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਮੈਂਬਰ
- ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ

137. 71ਵੇਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਸੰਬੋਧਨ ਕਾਨੂੰਨ ਐਕਟ 1992 ਦੁਆਰਾ ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਕਿਹੜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ—

- ਕੌਂਕਣੀ
- ਮਣੀਪੁਰੀ
- ਸਿੰਧੀ
- ਨੇਪਾਲੀ

138. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 1980 ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਉਹ ਹੈ—

- ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ
- ਨਿਆਇਕ ਪੁਨਰ ਨਿਰੀਖਣ
- ਜਨਹਿੱਤ ਯਾਚਿਕਾ
- ਨਿਆਇਕ ਸਕਿਤਿਆਸ਼ੀਲਤਾ

139. ਭਾਰਤ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਿਟੇਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇੱਕ ਉੱਚ ਪਦ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ—

- ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ
- ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪਦ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬਿਟੇਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ
- ਉਸ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਮਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ
- ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੈ

140. ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਇੰਡੋ ਸਾਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤ ਰਫ਼ਨ ਦੇ ਪਦਮ ਬ੍ਰਾਹਮਿਕ ਹਨ—

- ਅਨੁਛੇਦ 14
- ਅਨੁਛੇਦ 18
- ਅਨੁਛੇਦ 21
- ਅਨੁਛੇਦ 25

PSTET Previous Paper June 2013 (Paper - II)

141. In critical educational pedagogy we can see that how aspect of democratic life is understand. The fact of its on students.

- (a) how he respect the other (either they are friends, neighbour and elder)
- (b) how they make their likeing (friends, games, professionalism)
- (c) how they produce the ability to take decision
- (d) how the take decision without any open discussion

142. How social science can be a subject :

- (a) It present the different relation of society. It takes is authority from sociology and science.
- (b) It assumed as high beneficial subject. It takes important equal to natural science
- (c) It gives critical skill so that a person adjust himself with according to increasing dependence on each other in which his ability to understand social and political truth can be created
- (d) In present days increasing job area it importance has become low

143. Social science books are adding in India slowly :

- (a) multi-disciplinary learning
- (b) according to central theme
- (c) to give attention minority who are master of a line
- (d) educational pedagogy is the way to increase creativity cognition science and critical aspect

144. Geography is a way to collect information based on maps which is presently failed to centralised itself. The issue is:

- (a) social context of map
- (b) identification of direction
- (c) changing pattern
- (d) stories of great persons

145. Effective exercises in the class of social science will be :

- (a) to repeat the previous knowledge
- (b) think again that how you assess teaching and learning
- (c) think new that how children learn social science
- (d) think again that how use the knowledge and how can increase it

146. Which is among the following is a correct to assess the social science :

- (a) students investigate sources which are inter-related
- (b) past time come to us in a universal truth
- (c) explanation given by social scientists is aimful
- (d) treasury of investigation for social scientists should be related to that decision on which he make time before

Social Studies / Social Science (94)

141. ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ 'ਸਿਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ' ਵਿਚ ਆਸੋਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪੱਖ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਿਖਿਆਰਕੀ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਪੜਾਵ—

- (a) ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਆਦਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, (ਚਾਹੇ ਉਹ ਮਿੱਤਰ, ਗੁਆਈ/ਵੱਡੇ ਹੋਣ)
- (b) ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ (ਦੋਸਤ/ਖੇਡ/ਵਿਸ਼ਾਈ ਜੀਵਨ)

- (c) ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਫੇਸਲੇ ਲੈਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਉਪਜਦੀ ਹੈ
- (d) ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਖੂਲ੍ਹੀ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਫੇਸਲੇ ਕਿਵੇਂ ਲੈਂਦੇ ਹਨ

142. ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾ ਕਿਵੇਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ—

- (a) ਇਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਵੱਖਰੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਪਣਾ ਆਧਾਰ ਸਮਾਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਤੋਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ
- (b) ਇਹ ਉੱਚ ਲਾਭ ਵਾਲਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਿਰਤਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੀ ਇਸਨੂੰ ਮਹੱਤਵ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ
- (c) ਇਹ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਹੁਨਰ ਦਿੱਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੇ ਵੱਧਦੀ ਹੋਈ ਨਿਰਭਰਤਾ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਢਾਲ ਲਵੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀਆਂ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸੱਚਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋ ਸਕੇ
- (d) ਅੱਜ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵੱਧਦੇ ਹੋਏ ਨੌਕਰੀ-ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਮਹੱਤਵ ਘੱਟ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

143. ਸਮਾਜਿਕ ਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਚੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ—

- (a) ਬਹੁ-ਅਨੁਸ਼ਾਸਨਿਕ ਉਪਾਰਾਮ
- (b) ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਚਾਰ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਸਮੇਇਆ
- (c) ਸਮਾਜ ਦਾ ਬਹੁ-ਸੰਖਿਅਕ ਵਰਗ, ਜੋ ਲਕੀਰ ਦਾ ਫਕੀਰ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਬਾਰੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨਾ
- (d) ਸਿਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਤਰੀਕਾ, ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ, ਸੁਹਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੇ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪਰਿਪੇਖ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ

144. ਭੁਗੋਲ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇੱਕਠੀ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ ਜੋ ਅੱਜ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਫੇਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਹ ਮੁੱਦੇ ਹਨ—

- (a) ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਦਰਭ
- (b) ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ
- (c) ਪੇਮਾਨਾ ਬਦਲਣਾ
- (d) ਮਹਾ-ਪੁਰਖਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ

145. ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਅਭਿਆਸ ਜੁਕਿਆ ਹੋਵੇਗਾ—

- (a) ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣਾ
- (b) ਦੁਬਾਰਾ ਸੋਚਣਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪਰਖ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ
- (c) ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਸੋਚਣਾ ਕਿ ਬੱਚੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਕਿਵੇਂ ਸਿਖਦੇ ਹਨ
- (d) ਦੁਬਾਰਾ ਸੋਚਣਾ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਕਿਵੇਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

146. ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਹੜਾ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹੀ ਹੈ—

- (a) ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਉਹਨਾਂ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰੇ ਜਿਹੜੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ
- (b) ਬੀਤਿਆ ਸਮਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਅਟਲ ਸਚਾਈ ਦੇ ਨੂੰ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ
- (c) ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਵਿਆਖਿਆ ਹੋਮੇਡਾ ਉਦੇਸ਼ਾਤਮਕ ਹੁੰਦੀ ਹੈ
- (d) ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਲਈ ਖੋਜ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਰਣਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁਕਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਾਂ ਲਗਾਇਆ ਹੈ।

PSTET Previous Paper June 2013 (Paper - II) Social Studies / Social Science (95)

147. In the context of social science which thought is not able to adapt:

- gender is a part of organism creation
- gender is a sequence of characteristics which tells the difference between men and women
- gender is social creation
- gender demands that attitude about women should be considered in present context

148. Education pedagogy is necessary in social science :

- to provide knowledge about environment where teacher lecturer give more knowledge
- NCERT text book should be used as a knowledge source for students
- creation of social truth should be similar
- new possibility should be created on the base of experiment of students

149. Which tool is not used in teaching of social science :

- loud reading of text books
- oral questioning
- question papers
- project and activity

150. Which is among the following can be established as a fact of social science :

- given knowledge source should be different from fact and knowledge
- technical knowledge should provide about sources
- to increase the knowledge of students too many sources
- discarded the sources without use

147. ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜਾ ਵਿਚਾਰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ—

- 'ਲਿੰਗ' ਜੈਵਿਕ ਬਨਾਵਟ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ
- 'ਲਿੰਗ' ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਕ੍ਰਮ ਹੈ ਜੋ ਮਰਦ ਤੇ ਔਰਤ ਵਿੱਚ ਭੇਦ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਇਸਤਰੀ ਲਿੰਗ ਤੇ ਪੁਲਿੰਗ ਦੇ ਗੁਣ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ
- 'ਲਿੰਗ' ਸਮਾਜਿਕ ਬਨਾਵਟ ਹੈ
- 'ਲਿੰਗ' ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ, ਅੱਜ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ।

148. ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਿੱਖਿਆ ਬਾਸਤਰ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ—

- ਸਿੱਖਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਦੇਵੇ ਜਿਥੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ਲਗਾਤਾਰ ਵਡੇਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਵੇ
- ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ NCERT ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਣ
- ਸਮਾਜਿਕ ਸੱਚ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਸਮਰੂਪ ਹੀ ਉਸਾਰੀ ਜਾਵੇ
- ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਨਵੀਆਂ ਸੰਭਾਵਾਵਾਂ ਸਿਰਜੀਆਂ ਜਾਣ

149. ਕਿਹੜਾ ਸੰਦ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ (scholastic area) ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ—

- ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਚੱਪੜਨਾ
- ਜੁਥਾਨੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਣੇ
- ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੇਪਰ
- ਪ੍ਰੈਜੈਕਟ ਤੇ ਐਕਟੀਵਿਟੀ

150. ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ—

- ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਦੱਸਿਆ ਸ੍ਰੋਤ ਤੱਥ ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
- ਸਰੋਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਧੀ ਪੂਰਵਕ ਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਆਧਾਰ ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ
- ਸਿੱਖਿਆਰਥੀ ਦੇ ਗਿਆਨ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਨਾਲ ਵਾਪਾ ਕਰਨਾ
- ਬਿਨਾਂ ਕਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਣਾ

ANSWERS / ਉੱਤਰਮਾਲਾ

1. (a)	2. (a)	3. (d)	4. (c)	5. (d)	6. (c)	7. (d)	8. (b)	9. (c)	10. (a)
11. (d)	12. (c)	13. (c)	14. (b)	15. (b)	16. (d)	17. (b)	18. (c)	19. (b)	20. (d)
21. (a)	22. (b)	23. (b)	24. (b)	25. (c)	26. (b)	27. (b)	28. (d)	29. (c)	30. (d)
31. (b)	32. (d)	33. (a)	34. (b)	35. (b)	36. (c)	37. (d)	38. (c)	39. (b)	40. (d)
41. (a)	42. (d)	43. (c)	44. (d)	45. (c)	46. (c)	47. (d)	48. (b)	49. (d)	50. (a)
51. (d)	52. (a)	53. (c)	54. (c)	55. (d)	56. (a)	57. (d)	58. (c)	59. (c)	60. (d)
61. (c)	62. (d)	63. (b)	64. (d)	65. (a)	66. (c)	67. (a)	68. (b)	69. (c)	70. (d)
71. (a)	72. (c)	73. (b)	74. (d)	75. (a)	76. (c)	77. (a)	78. (d)	79. (a)	80. (b)
81. (a)	82. (b)	83. (b)	84. (c)	85. (a)	86. (b)	87. (c)	88. (c)	89. (c)	90. (b)
91. (b)	92. (c)	93. (a)	94. (b)	95. (d)	96. (d)	97. (d)	98. (b)	99. (b)	100. (b)
101. (a)	102. (c)	103. (d)	104. (b)	105. (b)	106. (c)	107. (c)	108. (a)	109. (d)	110. (b)
111. (d)	112. (d)	113. (b)	114. (b)	115. (d)	116. (c)	117. (a)	118. (c)	119. (c)	120. (a)
121. (b)	122. (c)	123. (b)	124. (d)	125. (d)	126. (a)	127. (c)	128. (a)	129. (d)	130. (d)
131. (d)	132. (b)	133. (d)	134. (a)	135. (d)	136. (b)	137. (c)	138. (c)	139. (a)	140. (b)
141. (c)	142. (c)	143. (c)	144. (a)	145. (a)	146. (d)	147. (a)	148. (d)	149. (a)	150. (a)